DM röviden

Ut a szülőotthonig — a tajgáról

Tomszktól néhány száz kilométerre, egy Mezsnyinovka nevű tajgai településen piros villanysorompó fogadta I. V. Ivanov mozdonyvezetőt, aki lokomotívján Tomszk felé tartott. A kis állomás ügyeletese három embert kísért a mozdonyhoz, köztük egy fiatalasszonyt, aki úgy érezte, hogy órákon belül kisbabának ad életet.

Ivanov felsegítette és a vezetőfülke egyetlen, többékevésbé kényelmes ülésére ültette az asszonyt, és rádión hívta Tomszkot: „zöld utat kért a városig". A 100 kilométeres sebességgel robogó lokomotívot útján többé egyetlen piros jelzés sem állította meg Tomszkig, ahol már mentőautó várta a kismamát. Harmadnap pedig a helyi lapok már azt is hírül adták, hogy a mezsnyinovkai szovhozmunkásnő egészséges kislányt szült.

KGST-SZIMPOZIUM

A hazai agrár közgazdasági kutatás és gyakorlat elismerésének jegyében kedden megkezdődött a Kertészeti Egyetemen a KGST agrárgazdasági tudományos-módszertani szimpoziuma. Ezt a nagyszabású eszmecserét a KGST mezőgazdasági állandó bizottságának az 1969. évi határozata előzte meg, amelynek alapján Magyarországot bízták meg a mezőgazdasági integrációval kapcsolatos kutatások koordinálásával. Ezen megbízásnak alapja, hogy hazánkban már csaknem tízéves múltra tekintenek vissza a mezőgazdasági integrációval kapcsolatos kutatások és a megvalósításának is számos konkrét példáját adtuk.

LASKAGOMBA — NAGYBAN

A nizzai Dídier Konzervgyár magyar szabadalom alapján rövidesen megkezdi a táplálkozásra kiválóan alkalmas laskagomba nagyüzemi termesztését. E dús fehérjetartalmú gombafajta a természetben viszonylag ritkán fordul elő, magyar szakembereknek azonban sikerül kialakítaniuk a laskagombának egy olyan törzsét, amely megfelelő táptalajon és klímaviszonyok között nagy termést hoz.

Fekete doboz

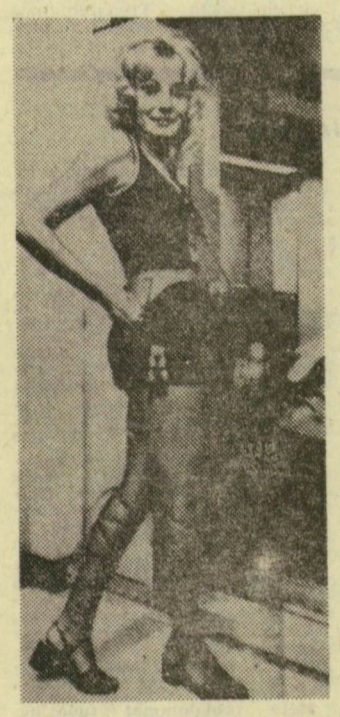

A repülőgép-eltérítések megakadályozására új műszert szerkesztettek és alkalmaznak az Egyesült Államok repülőterein. Az utasbejárónál elhelyezett műszer jelzi, ha a beszálló utasnál bármilyen fémtárgy van elrejtve. Képünkön: Egy amerikai stewardess insruktor forrónadrágjában elrejtett kést jelez a villogó fekete doboz.

JUBILÁL A SZÁJHARMONIKA

Az egyik legkisebb és legelterjedtebb hangszer — a szájharmonika — éppen százötven esztendős. A szájharmonikát 1821-ben egy 16 éves fiatalember, Friedrich Buschmann találta fel.

KOSZORÚZÁS

Az iraki katonai küldöttség, amely Hammad Shehab vezérezredes, honvédelmi miniszter vezetésével tartózkodik hazánkban — kedden délelőtt a Hősök terén megkoszorúzta a magyar hősök emlékművét. A koszorúzásnál jelen volt Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter is.

AZ ORSZÁGOS IFJÚSÁGPOLITIKAI ÉS OKTATÁSI TANÁCS ÜLÉSE

Kedden — Ilku Pál művelődésügyi, illetve Lázár György munkaügyi miniszter részvételével — ülést tartott az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács. Az ülésen egyebek közt a rádió és televízió ifjúsági műsorainak terveit vitatták meg. Megtárgyalta a tanács az ifjúsági kérdések tudományos kutatásának állami területen történő megszervezésére, valamint a kutatások fő irányaira vonatkozó előterjesztést is.

ÚJ TRANSZFORMÁTORÁLLOMÁS

Hódmezővásárhely határában az utóbbi időben kialakult nagy ipari övezet szomszédságában új, 120 000 voltos transzformátorállomást helyeztek kedden üzembe a Dél-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat szakemberei. Az állomás az országos távvezeték 120 000 voltos áramát alakítja át a helyileg szükséges 20 000 voltosra. A modern berendezés teljesen automatizált, tehát emberi beavatkozás nélkül működik.

APRÓVADAK EXPORTJA

Megérkezett az első lőttvadszállítmány, s ezzel megkezdődött az őszi forgalom a MAVAD kecskeméti telepén. A telepen az új vadászati idényben több mint százezer apróvadat várnak az alföldi vadásztársaságoktól. Csak Bács-Kiskun megyéből húszezer lőtt fácánkakast jeleztek a vadásztársaságok. Ennél jóval több vadmadár kilövését tervezik a Békés megyeiek, ahonnan évek óta a legtöbb apróvadzsákmány érkezik. A díszes tollú madarakat mélyhűtik, majd feldolgozva, konyhakészen exportálják.

SAJTGYÁRAK

Az elkövetkező öt évben a Szovjetunió különböző részein magyar szakemberek 11 új sajtgyárat szerelnek fel, a magyar Komplex és a szovjet Technopromimport Vállalat között létrejött tízmillió rubel értékű szerződés alapján. A megállapodás évek óta tartó jó kapcsolat eredménye.

Temetetlen holtak

Negyedik hónapja tart San Fraciscóban a bérkövetelő sírások sztrájkja, és 1400-ra nőtt a temetésre váró halottak száma. Hétfőn 200 gyászoló vonult fel Reagan kormányzó otthona előtt, követelve elhunyt hozzátartozói eltemetését. Kalifornia állam törvényhozói javasolták, hogy a nemzeti gárda alakulatait vezényeljék ki a temetőkbe, és velük ásassák ki a sírokat. Ami a sztrájkolók álláspontját illeti: a szakszervezet vezetője hangsúlyozta, hogy „rendkívül aggódik az elhunytak sorsa iránt, de méginkább aggasztja az élők siralmas anyagi helyzete".

Októberi epizód

Az aradi vértanúkról 1903. október 6-án való szegedi megemlékezés országos jellegű és világsajtót bejárt eseménnyé emelkedett. Ötvennégy évvel az esemény múltán hatalmas lángok csaptak az égig.

A 20. század vészterhes fellegekkel köszöntött a monarchiára. A vármegyék egyre-másra megtagadták az adót és az újoncszállítást, mire az osztrák önkény 1903. október elsején „bizonytalan időre elhalasztotta" a sorkatonaság leszerelését. Október 5-én érkezett Szegedre a lembergi hír: Jaroszlávban a 8. honvéd huszárezred fellázadt. Altisztjeit lefegyverezte, s a szőrén megült lovakon elindultak hazafelé. De már estére szörnyű megtorlást hirdettek a szegedi kaszárnyákban felolvasott napiparancsok.

A szegedi visszatartott katonák koszorúra gyűjtöttek, és 1903. október 6-án éjjel Kossuth Lajos lábai elé helyezték szerény és könnyekig ható megemlékezésüket: Dicső emlékednek — a visszatartott katonák.

Ez a sóhaj még a pelyhet se mozdította volna el az egészséges ember párnájáról, de a császári címert őrző kétfejű dögmadár összes tolla fölborzolódott tőle. Hiába volt két feje, két álló hónapig egyiket sem hajthatta nyugodtan álomra.

A Szegedi Napló 1903. október 6-i száma a hatodik oldalon szinte szégyenlősen számol be a visszatartott katonák megemlékezéséről, de már délelőtt Rendkívüli kiadás! Külön kiadás! — remegtette meg a belvárost, egész oldalas címmel: Katonai merénylet Szegeden (Mozgósítás a Kossuth-szobor ellen). Az történt ugyanis, hogy a körlet parancsnoka, Csallány Géza vezérőrnagy elrendelte a „koszorú eltávolítását", s miután erre a városi rendőrség nem volt hajlandó, ezt „saját katonáival" elvégeztette! Tipikus osztrák „hőstett".

Két rettenthetetlen tiszt — kezét nyitott pisztolytáskáján tartva — a vaskereskedés elől (IBUSZ, Klauzál téri bejárata) figyelte, amíg két zupás szakaszvezető elragadja a koszorút és futva a városházára viszi. A Klauzál tér déli vége kenyérpiac volt akkor, meg túrót, tejfelt is árultak, és két kofasor húzódott végig a Kiss utcán is. A közönség és a kofák nem akartak engedni a gyűlölt katonaságnak, s a küzdelemben az egyik városi rendőr is megsérült: leütötték a katonák, mert nem akarta elengedni a koszorút. Alig távoztak el suttyomban az altisztek a városháza hátsó kijáratán, a főkapunál már óriási tömeg verődött össze. A tömeg az elillant katonákon nem állhatott bosszút, de leleményessége talált megoldást:

— Be kell törni valamennyi tiszt lakásának ablakát!

A jelszót tett követte. Majd minden házban lakott katonatiszt, így nem kellett különösebben válogatni. Rövid időn belül a Klauzál és a Széchenyi téren egyetlen ép ablak sem maradt. A rendőrség sehol nem avatkozott be. Minden felelősséget a katonaságra hárított. Közben az előbbinél jóval tekintélyesebb férfiakból és nőkből álló újabb tömeg verődött össze. Csakhamar előkerült Polczner Jenő városatya és országgyűlési képviselő, és az ő vezetésével a tüntető tömeg a városházáról visszavitte a koszorút a Kossuth-szobor tövébe. Önkéntes díszőrségek alakultak, árvalányhajjal, furkós bottal, járomszeggel — de bizony a katonai hatóság nem mutatkozott többé.

A hivatalos város sem maradhatott rest a száguldó események közepette. Rendkívüli közgyűlést hívtak össze, és azon az egész város tiltakozott a katonai magatartás és „a Kossuth-szobor meggyalázása" ellen. Tiltakozó táviratok tömege kelt útra: a belügyminiszterhez, a honvédelmi miniszterhez, és ugyanakkor tájékozódott Európa sajtója is. A hivatalos hatóságok meglapultak. A vezérőrnagy jelentette, hogy a koszorút nem a visszamaradt katonák készítették. „Visszaéltek a nevükkel, felelőtlen provokátorok!" Ugyanakkor szigorú nyomozás kezdődött a kaszárnyákban azok ellen, akik a koszorúra gyűjtöttek. Csak úgy repültek a levegőben a fegyelmi büntetések (harmincnapi egyesek, amit leszerelés után kell majd kitölteni), így érthető, hogy csakhamar elkészült a hivatalos jelentés: a koszorúra nem adakoztak a katonák.

Az ország lakossága azonban bámulatos érzékenységgel reagált: az ország minden részéből megindult az áradás, a küldöttségek és koszorúk tömege a szegedi, Klauzál téri Kossuth-szobor felé. Körülbelül december közepéig tartott a lelkesedés. Aztán szép csendesen elaludt, kimúlott.

A hivatalos hatóságok, magyarok és osztrákok egyaránt, hamar felismerték, hogy a küldöttségjárás jó levezetőszelep: minden lehetőt megtettek, hogy a küldöttségek útját, szónoklását, dalárdai és verselési műsorát véletlenül se zavarja senki. A hadbiztosság csendben becsináltatta az összes ablakokat, még azokat is, amiket évekkel előbb törtek ki alsóváros a parittyázó csemeték. De mind ezt csak titokban, suba alatt, szó nélkül. Hivatalosan semmi, de semmi nem történt. Hogy is történhetett volna, hiszen a kalendáriumok 1903-at írtak, előtte volt a világ még az 1905-ös polgári forradalomnak is.

Magyarka Ferenc

PÉNTEKEN TEMETIK MAGYAR LÁSZLÓT

Magyar Lászlónak, a Pest megyei Hírlap munkatársának — a Délmagyarország volt szerkesztőjének és munkatársának — temetése október 8-án, pénteken délelőtt 11 órakor lesz a szegedi Belvárosi temetőben. A neves újságírót a Pest megyei Hírlap saját halottjaként helyezik örök nyugalomra.

ÜZEMSZERVEZÉSI KONGRESSZUS

Dr. Horgos Gyula kohó- és gépipari miniszter bevezető előadásával kedden a Technika Házában megnyílt a IV. üzemszervezési kongresszus, amely a gépipar vezetési, szervezési módszereivel foglalkozik.

Meddig?

— Meddig lehet egyszerre két nőt szeretni?

— Addig, amíg az egyik rá nem jön.

BÖLCS TEHENEK

Angliában olyan újfajta gépet készítettek, mely automatikusan szabályozza a takarmány mennyiségét a tehéntől lefejt tejmennyiségnek megfelelően. Az okos tehenek hamarosan megértik, hogy csak akkor kapnak táplálékot, ha tejet adnak. Az állatokat csak a fejésnél etetik. A tejet érzékeny elektromos jelzőkészülékkel felszerelt edénybe vezetik, s amikor az edényben körülbelül egy liter tej gyűlik össze, az súlyánál fogva bekapcsolja a takarmányadagoló gép motorjával kapcsolatban álló berendezést és meghatározott mennyiségű táplálékot juttat a vályúba.

CSERÉPGYÁR ÉPÜL

A Gazdasági Bizottság határozata alapján Békéscsabán épül fel hazánk egyik legmodernebb cserépgyára. A 186 millió forintos beruházás kivitelezését megkezdték. Az új cserépgyárban — amelyet a tervek szerint 1973. év végén adnak át rendeltetésének — évente 50 millió sajtolt cserepet gyártanak. A korszerű olasz és nyugatnémet gyártmányú automata és félautomata gépsorokkal felszerelt üzemben olyan cserepet gyártanak, amelynek tapadófelülete biztonságosabb a hagyományos cserepeknél, viharnak, hónak jobban ellenáll, s esztétikai szempontból is kedvezőbb hatást kelt.

ROSINA: FEKETE MÁRIA

A Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának nagysikerű Szevillai borbély-előadásán tegnap, kedden este új szereplőt avattak. Rosina szólamát Lengyel Ildikótól a színház idén szerződtetett koloraturszopránja, Feket Mária vette át, aki nemcsak harmonikusan illeszkedett be a kitűnő együttes produkciókba, de az áriákkal is szép sikert aratott.

TŰZ A DALLASI BÖRTÖNBEN

Hétfőn éjszaka a dallasi börtönigazgatóság riasztotta a helybeli seriffet: a fegyintézet tizenegyedik emeletén tűz ütött ki. Hamarosan kiderült, hogy a rabok tiltakozásának sajátos formájáról van szó: celláikban meggyújtották a matracokat. A „lázadás" átterjedt a börtön többi szárnyára is; két órába telt, amíg helyreállították a rendet és az akciót kezdeményező foglyokat külön cellákba zárták. Két rab életét vesztette, valószínűleg füstmérgezésben. Meghalt egy börtönőr is: a zűrzavar kellős közepén szívrohamot kapott.

NÉGYVESÉJŰ EMBER

Az ausztráliai Colac városában (Nyugat-Viktória) bizonyos Marcel Rosenblas 50 éves férfi erős deréktáji panaszokkal fordult orvoshoz. Az orvosi vizsgálat során a röntgen kimutatta, hogy a betegnek négy veséje van — közli az AP hírügynökség Melbourne-ből. A fájdalmat az egyik beteg vese okozta, amelyet sikeresen eltávolítottak. Marcel jelenleg kielégítően érzi magát.

KÜLÖNLEGES KAROSSZÉK

A San Diegóban működő kaliforniai egyetem orvosi karának kutatói kidolgoztak egy készüléket, amellyel jól meg lehet figyelni, hogyan javulnak a tüdő funkciói azoknál az embereknél, akik abbahagyták a dohányzást. A készülék lényegében egy belélegző csővel és elektronikus műszerekkel ellátott kényelmes karosszék. A szék előtti képernyőn fényindikátorok mutatják a tüdőlebenyekben és a légutakban a dohányzás következtében végbement elváltozásokat (folyadék-felhalmozódás, a légutak felduzzadása stb.), illetve a dohányzás abbahagyása után bekövetkező előnyös változásokat. Az új készülékkel történő mérések mindössze egyetlen percet vesznek igénybe.

Rossz kutya

— Már megint hiába beszélek neki!...

Levél a faluba

Ha télen panaszkodnak a faluban, van mikor napi késéssel kapják kézhez az újságot, a levelet, meg se lepődök. Ha tanyasiak mondják, hogy hetente egyszer érkezik a postás, válaszolni se tudok, ki kutyagolna szívesen ítéletidőben nap mint nap a tanyák között. Elég egyszer hetente.

Nyáron más a helyzet. Jár itt Homokországban kisvonat, autóbuszok térülnek, fordulnak. Elfogadható a közlekedés. Postahivatal is működik, feladjuk a leveleket este Szegeden, s másnap, két nap múlva olvashatják a homokvilágban. Ritka eset, amikor késik a küldemény, reklamál a feladó, bosszankodik a címzett. Nagyon ritka. De megesik. Pedig korunkban már nincsenek távolságok. A Holdra is eljutni három-négy nap alatt. Igaz, oda levélkézbesítést nem vállal a posta.

A rekordot mégsem az űrhajók tartják. Hanem a posta. Ezt bizonyítja Tóth István esete is. Nyáron Csongrádra szólította három napra a kötelesség. Szép város Csongrád. Vett hát egy képeslapot, megcímezte Üllésre a családjának. Néhány üdvözlő mondatot írt rá, feladta a postán annak rendje, módja szerint, 1971. július 4-én. El is feledkezett a dologról, mígnem a minap kezébe került a képeslap. Kezébe? Tessék csodálkozni! Megérkezett Üllésre. Július elején Csongrádon adta fel és szeptember 29-én kapta meg Üllésen.

Szép útja lehetett. Mivel utazhatott? Gyalog, lóháton, konflissal? Ki tudja? Hiába, nagy a távolság.

Fő, hogy megérkezett. A posta tudja a dolgát. És ha hiszik, ha nem, az üdvözlősorokból nem hiányzik egyetlen betű sem.

Tóth Istvánék örülhetnek.

Sz. L. I.

DÉLMAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szeged városi bizottságának napilapja. — Megjelenik hétfő kivételével mindennap, hétköznap 8, vasárnap 12 oldalon. — Főszerkesztő: F. Nagy István. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Telefon: 13-535, 13-003. — Felelős kiadó: Kovács László. — A lapot nyomja: Szegedi Nyomda, Szeged, Bajcsy-Zsilinszky utca 28. — Index: 29 053. — Előfizetési díj egy hónapra 20 forint.